

İÜ
ONKOLOJİ ENSTİTÜSÜ

TRANSFÜZYON MERKEZİ DONÖR SORGULAMA DEĞERLENDİRME
PROSEDÜRÜ

Doküman No : OE-TM-PR-005
İlk Yayın Tarihi : 05.02.2019
Revizyon No : 00
Revizyon Tarihi :
Sayfa No : 1 / 4

1. Amaç

Kan bankasında kullanılan donör sorgulama formunun çalışanlar tarafından standart bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak.

2. Kapsam

Transfüzyon Merkezi Yöneticileri

3. Sorumlular

İÜ Onkoloji Enstitüsü hekim ve hemşireleri ile Transfüzyon Merkezi yönetici ve teknik elemanları.

4. Uygulama

“Transfüzyon Merkezi Donör Kayıt ve Sorgulama Formu”nun 1. sorusuna “evet” diğer sorularına “hayır” cevabı veren kişiler problemsiz donördür.

1. soru, donörün diğer soruları cevaplarken daha sakin ve rahat hissetmesini sağlar. Donör kan vereceği gün kendini iyi ve sağlıklı hissetmelidir. Grip ve üst solunum yolu enfeksiyonu gibi enfeksiyon geçirilmekte olan kişilerde hastalığın iyileşmesi ve semptomların tamamen geçmesi beklenmelidir.

2. soru, kişide daha önceden mevcut olan ve kan bağışlamasına engel oluşturan bir problemi erkenden yakalamayı hedefler. Bu soruya “evet” cevabı veren bir donör kan bankası doktoru ile görüşecektir. Böyle bir durumda doktor daha önce niçin böyle bir tavsiyede bulunulduğunu anlamak için donörle görüşerek son kararı kendisi verir.

3. soruya, “evet” cevabı verenlerden çok gerekli/çok acil bir durum olmadıkça kan alınmamalıdır. Bazı vazovagal reflekse bağlı senkop olaylarının bu yapıdaki kişilerde daha sık görüldüğü unutulmamalıdır.

8. soru, donörün daha önceki kan bağışlarını sorgulayarak yeni bir kan bağıışı için yeterli süre geçip geçmediğini anlamak için sorulmuştur. Kan bağıışından 8 hafta sonra yeniden kan bağıışlanabilir. Ancak ülkemizdeki uygulama kan bağıışları arasında 3 aylık süre olmasıdır. Trombosit, plazma, lökosit gibi kan ürünleri için özel hücre ayırıcı aletlerle (aferez) yapılmış kan bağıışlarında, tam kan bağıışı son aferez işleminden sonra en az 48 saat sonra yapılmalıdır.

Bundan sonraki cevapların değerlendirilmesi açığa çıkarılmak istenen durumlar başlık yazılarak açıklanacaktır. Bu başlık altındaki durumları ilgilendiren sorular gruplandırılarak değerlendirme anahtarı verilecektir.

Viral Hepatitler: 13, 16, 18, 19 sorular bu amaçla sorulmuştur. Bu soruların cevapları tek başına hepatit tanı/taşıyıcılık/bağıışıklığı hakkında karar vermez. Mutlaka serolojik testlerle bir arada değerlendirilmelidir.

HAZIRLAYAN:

GÖZDEN GEÇİREN/KONTROL EDEN:

ONAYLAYAN:

SÜREÇ SORUMLUSU

HASTANE KALİTE TEMSİLCİSİ

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ/BAŞHEKİM

İÜ
ONKOLOJİ ENSTİTÜSÜ

TRANSFÜZYON MERKEZİ DONÖR SORGULAMA DEĞERLENDİRME
PROSEDÜRÜ

Doküman No : OE-TM-PR-005
İlk Yayın Tarihi : 05.02.2019
Revizyon No : 00
Revizyon Tarihi :
Sayfa No : 2 / 4

16, 20 ve 19. soruya “evet” cevabı verenler ve aşağıdaki özelliklere sahip kişiler hiçbir zaman **kan donörü olamaz.**

- 10 yaşından sonra hepatit geçirenler,
- Şimdi veya geçmişte HBsAg testi pozitif çıkmış olanlar,
- Anti-HBc (total) testi iki kez pozitif çıkanlar,
- Şimdi veya geçmişte hepatit C enfeksiyonu geçirenler (klinik ve/veya laboratuvar delilleri ile),
- ALT testi normalin iki katından yüksek olanlar ve/veya en az iki kez yüksek fakat normal ile onun iki katı arası düzeyde olanlar.
- Geçmişte veya halen intranöz yolla uyuşturucu kullananlar,
- Daha önce verdiği kanla iyi belgelenmiş, bir posttransfüzyon hepatitine neden olduğu bilinenler.
- 13, 18, 21, 22. sorulara “evet” cevabı verenlerden de **12 ay süreyle kan alınmaz.**

İlaç Kullanımı: 4, 5 ve 6. sorular ilaç kullanımını sorgulamaktadır. Aspirin alanlarda trombosit fonksiyonları bozulduğu için trombosit elde edilmesi ve kullanılması düşünülüyorsa veya ferezis cihazları ile sadece trombosit elde edilerek kullanılması düşünülüyorsa 3 gün süre ile kan alınmaz. Ancak oral kontraseptif, hafif analjezikler, minör trankilizanlar, vitaminler, diyet yapanlar, hormon ilacı alanlardan kan alınabilir. Antibiyotikler, kemoterapotikler alanlar zaten bu ilaçların almalarını gerektiren hastalıkları nedeniyle kan veremezler.

Aşılar: 9, 17. sorular bu amaçla sorulmuştur. Ölü virüs, bakteri, riketsiya ve toksoid aşılı olan donörler sağlıklı iseler kan verebilirler. Bu grup aşılar içinde difteri, boğmaca, tifo, tetanoz, kolera, hepatit B, tifüs, grip (ölü virüsle hazırlanan), Salk (polio) ve kuduz (Human diploid) aşılı vardır. Atenüe virüs aşılı olanlar 2 hafta kan vermemelidir. Bu grup aşılar içinde kızamık, kabakulak, grip (canlı virüs), Sabin (oral polio) ve çiçek aşılı vardır. Kızamıkçık aşısı olanlar 4 hafta kan veremez. Şüpheli bir hayvan tarafından ısırılma sonrası kuduz aşısı olanlar 12 ay kan veremezler. İntravenöz İmmünoglobulin yapılanlar bu tedaviyi gerektiren altta yatan hastalık durumlarına göre değerlendirilmelidir. Bu kişiler gerekirse hiçbir zaman donör olamazlar.

AIDS ve AIDS’le İlişkili Bulgular: 19. soru bu amaçla sorulmuştur. Bu soruya “evet” cevabı verenler hiçbir zaman donör olamazlar

Cinsel Yaşam: 18, 19, 20, 21, 22. sorular bu amaçla sorulmuştur. Başta AIDS olmak üzere hepatitis B ve C, sifiliz gibi hastalıklar cinsel yolla bulaşabileceğinden donör adaylarının cinsel yaşamlarını sorgulamak çok önemlidir. Bu hastalık etkenleri ile enfekte olan kişiler serokonversiyon olmadan önceki dönemlerde de hastalığı bulaştırma-bileceklerinden en iyi tedbir hastalık bulaşması

HAZIRLAYAN:

GÖZDEN GEÇİREN/KONTROL EDEN:

ONAYLAYAN:

SÜREÇ SORUMLUSU

HASTANE KALİTE TEMSİLCİSİ

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ/BAŞHEKİM

İÜ
ONKOLOJİ ENSTİTÜSÜ
TRANSFÜZYON MERKEZİ DONÖR SORGULAMA DEĞERLENDİRME
PROSEDÜRÜ

Doküman No : OE-TM-PR-005
İlk Yayın Tarihi : 05.02.2019
Revizyon No : 00
Revizyon Tarihi :
Sayfa No : 3 / 4

için emniyetsiz ve riskli cinsel ilişkiye giren kişilerin donör olarak kabul edilmemesidir. Bu nedenle intravenöz uyuşturucu bağımlısı ya da faktör preparatları kullanan hemofili hastası birisi ile cinsel ilişkiye girenler ile para vererek ya da başkaları ile para karşılığı cinsel ilişkide olduğu bildiği bir kişi ile (bir defa bile olsa) cinsel ilişkide bulunanlardan 12 ay süre ile kan alınmamalıdır. Bir kişi kendisi para ve/veya uyuşturucu karşılığı cinsel ilişkide bulunuyorsa bu kişi hiçbir zaman donör olamaz. 1977 yılından sonra homoseksüel ilişkide bulunmuş (bir kere bile olsa) erkekler hiçbir zaman donör olamaz. Bu kişiler AIDS için yüksek risk grubundadır. Eğer bir kadın biseksüel bir erkek ile cinsel ilişkiye girmişse 12 ay süre ile donör olamaz. AIDS olduğu bilinen ya da ARC hastaları ile cinsel ilişkiye girenler hiçbir zaman donör olamaz.

Ameliyat Olanlar, Organ Nakli ve Kan Transfüzyonu Yapılanlar: 11, 12 ve 15. sorular bu amaçla sorulmuştur. Kendisine kan transfüzyonu veya organ nakli yapılanlar 1 yıl süreyle kan veremez. Ameliyat olan fakat bu sırada ayrıca kan transfüzyonu yapılmayan kişiden iyileşip sağlığına kavuştuktan sonra kan alınabilir.

Sıtma: 30. soru bu amaçla sorulmuştur. Sıtma geçiren ve tedavi olanlar iyileştikten sonra yeni bir tedavi görmeden en az 3 yıl sağlıklı olmaları halinde kan donörü olabilirler. Yine sıtmanın endemik olduğu yerlerden gelen göçmenler veya ziyaretçiler herhangi bir tedavi görmeden en az 3 yıl sağlıklı olmaları halinde kan donörü olabilirler. Sıtmanın endemik olduğu yerlere kısa süreyle gidenler döndükten sonra 6 ay herhangi bir tedavi görmeden en az 3 yıl sağlıklı olmaları halinde kan donörü olabilirler. Sıtmanın endemik olduğu yerlere kısa süreyle gidenler döndükten sonra 6 ay herhangi bir tedavi görmeden sağlıklı olurlarsa kan donörü olabilirler.

Tüberküloz: 31. soru bu amaçla sorulmuştur. Aktif tüberkülozu olanlardan kan alınmaz. Eskiden tüberküloz geçirmiş, halen ilaç kullanmayan ve sağlıklı olan donörlerden kan alınabilir. Bu şekilde PPD testi pozitif olan sağlıklı kişilerden de kan alınabilir.

Sifiliz, Gonore ve Diğer Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar: 16. soru bu amaçla sorulmuştur. Sifiliz, gonore geçiren ve bu nedenle tedavi olanlardan tedavinin bitmesinden sonra sağlıklı kalmak koşuluyla ancak 12 ay sonra kan alınabilir. RPR testi pozitif olanlar donör olamazlar bu testin negatifleşmesinden 12 ay sonra kan verebilirler. Diğer cinsel yolla bulaşan hastalığı olanlarda en önemli risk bu kişilerde ayrıca HIV ve hepatotrop virüs enfeksiyonlarının sık oluşudur. Bu nedenle bu kişiler donör olamaz.

Creutzfeldt-Jacob Hastalığı: 37. soru bu amaçla sorulmuştur. İnsan kaynaklı büyüme hormonu alanlarda çok uzun süreli inkübasyonu olan etkenin kanı kontamine edip hastalık geçişine neden olabileceği düşünülerek bu ilaçla tedavi olanlardan hiçbir zaman kan alınmaz. Ancak rekombinant metodlarla üretilen büyüme hormonu alanlar için böyle bir tehlike yoktur ve bu kişiler donör olabilir.

HAZIRLAYAN:	GÖZDEN GEÇİREN/KONTROL EDEN:	ONAYLAYAN:
SÜREÇ SORUMLUSU	HASTANE KALİTE TEMSİLCİSİ	ENSTİTÜ MÜDÜRÜ/BAŞHEKİM

İÜ
ONKOLOJİ ENSTİTÜSÜ

TRANSFÜZYON MERKEZİ DONÖR SORGULAMA DEĞERLENDİRME
PROSEDÜRÜ

Doküman No : OE-TM-PR-005
İlk Yayın Tarihi : 05.02.2019
Revizyon No : 00
Revizyon Tarihi :
Sayfa No : 4 / 4

Sara (Epilepsi) Hastaları: 25. soru bu amaçla sorulmuştur. Epilepsi hastalarında kan bağıışı yeni bir konvülsiyon atağına neden olabilir. Ancak konvülsif atakları ilaçla ya da ilaçsız olarak kontrolde olan donörlerden kan alınabilir. Bu durumun kararı doktor tarafından verilmelidir.

Gebelik ve Düşükler: 10. soru bu amaçla sorulmuştur. Gebelik süresince ve normal doğumdan sonra 6 hafta süre ile kan alınmamalıdır. Otolog kan donasyonu gerekirse gerekli izin doktor tarafından verilmelidir. Kendisine kan verilmedikçe düşükler veya (uygun koşullarda yapılmış) küretaj kan donasyonuna engel değildir.

Kanser, kan hastalıkları, Pıhtılaşma Bozuklukları: 26, 28. soru bu amaçla sorulmuştur. Kanser, lösemi, lenfoması olan kişiler donör olamaz. Kanser için istisnalar derinin bazal veya skuamöz hücreli kanseri, serviks in situ kanseri ve trioidin papiller kanseri olup da cerrahi ve medikal tedavi ile tam şifa bulanlardır. Kanama diyatezi olan hastalar hem venöz ponksiyon yerinden kanama olabileceğı için hem de elde edilen plazma pıhtılaşma faktörlerinden fakir olup kullanıma uygun olmayacağı için donör olamaz.

5. İlgili Dokümanlar

5.1. Transfüzyon Merkezi Donör Kayıt ve Sorgulama Formu

HAZIRLAYAN:	GÖZDEN GEÇİREN/KONTROL EDEN:	ONAYLAYAN:
SÜREÇ SORUMLUSU	HASTANE KALİTE TEMSİLCİSİ	ENSTİTÜ MÜDÜRÜ/BAŞHEKİM